

Dk. Dave Mathewson, Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 13, Matendo ya Mitume

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Hii ni Historia na Fasihi ya Agano Jipya ya Dk. Dave Mathewson, Mhadhara wa 13, kitabu cha Matendo.

Sawa, wacha tuendeleo na tuanze.

Kile tutakachopanga kufanya ni kuendelea kufanya kazi leo kufanya kazi kupitia kitabu cha Matendo. Tumeanza juu yake, kwa hivyo tutapitia kidogo tu juu ya kile tulichosema kuhusu aina ya muundo wa jumla na muundo wa kitabu. Na kisha tutakuwa, sawa na jinsi tulivyoshughulikia Injili, tutazingatia mada kuu na baadhi ya maandiko makuu ambayo nataka uzingatie katika kitabu.

Na kisha kumalizia kwa kuangalia mfano wa moja ya maswala ambayo kawaida tunapaswa kukabiliana nayo tunaposoma kitabu cha Matendo. Na tutatumia kifungu hicho kama kesi ya majaribio ya jinsi tunavyotafsiri kitabu, au angalau maswali kadhaa ambayo tunahitaji kuuliza na kushughulikia.

Kwa hivyo, hebu tufungue kwa maombi, na kisha tutaangalia kwa undani zaidi katika kitabu cha Matendo. Baba, tena nakushukuru kwa fursa ya kusimamisha na kuchambua Neno lako kwa kuzingatia mpangilio wake wa asili na muktadha, lakini pia kwa kufanya hivyo, ukitambua kwamba seti hiyo ya hati iliyo katika muktadha inaendelea kuzungumza nasi kama Neno lako leo. Na ninaomba kwamba tuzingatie hilo na kwamba tutambua kwamba hatushughuliki na chochote chini ya Neno lako. Kwa hivyo, inahitaji nguvu zote na nidhamu na uwezo wetu wote wa kiakili na kiroho. Inahitaji kuleta yote hayo kwenye maandishi ili kujaribu kuyaelewa kwa uwazi na kwa usahihi iwezekanavyo. Kwa jina la Yesu, tunaomba, amina.

Sawa, katika kipindi cha darasa la mwisho tulichoangalia, tulianza kuangalia Matendo kwa kadiri muundo na uhusiano wake na Agano la Kale.

Nilipendekeza kwako kwamba maandishi muhimu ya kuelewa kitabu cha Matendo ni sura ya 1, mstari wa 8. Ambapo Yesu, mwanzoni mwa kitabu, anapowahutubia wanafunzi wake, wafuasi wake, ambao tunasoma zaidi juu yao katika Mathayo, Marko, Luka, na Yohana, kama Yesu sasa anahutubia wafuasi wake baada ya kifo chake na ufufuo wake, Yesu sasa anawakumbusha au kuwaacha na agizo lao. Na hiyo ni kwamba wanapaswa, Yesu anasema, kumngojea, kungojea, na kwamba angekuwa, katika mstari wa 8, wangepokea nguvu wakati Roho Mtakatifu atakapokuja juu yenu na mtakuwa mashahidi wangu huko Yerusalemu, katika Yudea yote na Samaria, na hadi miisho ya dunia. Sasa kilicho muhimu juu ya hilo ni kwamba nilipendekeza

kwamba hiyo sio mkakati wa jinsi ya kufanya misheni, lakini hiyo inatoka moja kwa moja kutoka kwa kitabu cha Agano la Kale cha Isaya.

Kwa hivyo maandiko hayo yote, kumbukumbu ya nguvu au Roho Mtakatifu anayekuja juu yao kutoka juu, kumbukumbu ya kuwa mashahidi, na marejeleo ya kwenda hadi miisho ya dunia, yote hayo yanatoka moja kwa moja kutoka kwa kitabu cha Isaya ili kile Yesu anasema kimsingi sasa ni kile Isaya alitarajia, Ahadi ya Isaya ya kurejeshwa kwa watu wa Mungu na kuenea kwa ufalme wa Mungu na utukufu wake hadi miisho ya dunia, sasa inatimizwa katika nafsi ya Yesu Kristo na wafuasi wake ambao, kwa nguvu ya Roho Mtakatifu, watatimiza unabii wa Isaya na maono yake ya kurejesha na kueneza ufalme wa Mungu na utukufu wake katika miisho yote ya dunia. Kwa hivyo tena, Matendo 1: 8 sio, tena, kimsingi juu ya jinsi ya kufanya misheni, kimsingi ni juu ya jinsi Yesu na wafuasi wake wanavyotimiza mpango wa urejesho kama inavyopatikana katika kitabu cha Isaya. Kwa hivyo, utagundua kuwa sehemu ya pili katika maelezo yako, chini ya marejeleo ambayo nimekupa kwa Isaya 32, 43, na 49, kwa upande mwingine, sura ya 1 mstari wa 8 pia hutoa muhtasari mbaya wa jinsi kitabu kilichobaki kitaendelea na jinsi kitakavyokua katika kutimiza maono ya Isaya ya urejesho.

Kwa hivyo, kwa mfano, sehemu ya kwanza, kwamba mtakuwa mashahidi wangu huko Yerusalemu, kimsingi inalingana na sura sita za kwanza au sehemu ya mwanzo ya sura ya 6 ya Matendo, na kisha ukweli kwamba injili itaenea hadi Yudea na Samaria inaonyeshwa katika sura kadhaa zifuatazo za Matendo, Matendo sura ya 6 hadi sura ya 9, na kisha sura ya 12-28 ingelingana na miisho ya dunia, ambapo mtume Paulo anaishia Roma akihubiri habari hii njema, tena, katika kutimiza ahadi ya Isaya ya urejesho. Kwa hivyo, kwa sababu hiyo, Matendo 1: 8 ni muhimu sana kwa sababu inaiunganisha na kitabu cha Isaya na Agano la Kale, lakini pia inatoa muhtasari mbaya wa jinsi Matendo mengine yatakua, aina ya kupanua miduara ya umakini, kukumbatia eneo ambalo linasonga mbali zaidi ya Yerusalemu tu. Kwa hivyo, kwa kuzingatia hili, tunaweza kusema kusudi la kitabu cha Matendo kimsingi ni kuonyesha jinsi injili hii ina mizizi yake katika Mathayo, Marko, Luka, na Yohana, haswa Luka, kwa sababu kumbuka Matendo ni sehemu ya kazi ya juzuu mbili, pamoja na Luka, lakini injili hii ambayo sasa Yesu analeta juu ya ufalme na utimilifu wa Agano la Kale, sasa Matendo yanaonyesha jinsi injili hiyo inavyoenea kukumbatia maeneo madogo na madogo ya Kiyahudi, tena, katika kutimiza Agano la Kale, na haswa kitabu cha Isaya.

Jinsi injili inavyohama kutoka Yerusalemu, inahama kutoka huko kushughulikia na kukumbatia maeneo madogo na madogo ya Kiyahudi, na kuishia Roma na miisho ya dunia. Kwa hivyo, tutarudi kwa hilo na kuuliza jinsi hiyo ni muhimu kwa njia ambayo tunaielewa injili kwa muda mfupi, lakini tutambue hiyo kama kusudi kuu la Matendo. Inasimulia jinsi injili ambayo Yesu anatangaza na kutimiza na kutimiza katika injili, jinsi hiyo sasa inavyoenea katika maeneo ambayo ni kidogo na kidogo ya Kiyahudi.

Inaanza kuvuka vizuizi vya kitamaduni na mipaka. Sasa kabla hatujaendelea, ili tu kurudi kwenye mstari wa kwanza kabisa wa Matendo ili kuonyesha uhusiano, tulisema Matendo na Luka zote ni za kazi ya juzuu mbili. Matendo na Luka, kabla ya kujumuishwa katika Agano Jipya, wangukuwa na kitabu cha juzuu mbili.

Angalia jinsi mstari wa kwanza wa sura ya kwanza unavyoanza, katika kitabu cha kwanza, Theofilo, Theofilo ndiye mtu anayezungumziwa katika Luka sura ya kwanza, na kwa hivyo kitabu cha kwanza ambacho kinarejelewa katika Matendo 1: 1 kinarejelewa kitabu cha Luka. Kwa hivyo, katika kitabu cha kwanza, hiyo ni injili ya Luka, ambayo tunaiita Luka, Theofilo, niliandika juu ya yote ambayo Yesu alifanya na kufundisha tangu mwanzo, hadi siku alipochukuliwa mbinguni, baada ya kutoa maagizo kupitia Roho Mtakatifu kwa mitume aliowachagua. Kwa hivyo sasa Matendo yatakuwa mwendelezo wa hadithi hiyo ambayo ilianza katika injili ya Luka.

Sasa kabla hatujaendelea na kuangalia maandishi muhimu katika Matendo, jambo moja la kupendeza, kwa kuzingatia ulinganifu na Isaya, tena tulisema kitabu cha Isaya, haswa nusu yake ya mwisho, lakini kitabu kizima kinaweka mpango wa urejesho ambao huanza na wokovu huko Yerusalemu. Hiyo ni, watu wa Mungu, Israeli, lazima warejeshwe Yerusalemu. Mungu atawarudisha watu wake.

Kumbuka, wakati Isaya aliandikwa, watu wa Mungu walikuwa uhamishoni, au tayari kwenda uhamishoni kwa sababu ya dhambi zao na ibada ya sanamu, na kwa hivyo Isaya anatarajia wakati ambapo watu wa Mungu watarudishwa kutoka uhamishoni kwenda Yerusalemu na kurejeshwa, lakini hiyo ni maandalizi tu ya urejesho wa falme. Kumbuka pia, kwamba wakati huu, wakati ambapo Isaya aliandikwa, Israeli iligawanywa katika falme mbili. Unakumbuka uchunguzi wako wa Agano la Kale na Profesa Wilson, Hildebrandt, au Profesa Phillips?

Ufalme uliogawanyika, ufalme wa Israeli ulikuwa umegawanywa katika Israeli na Yuda. Kwa hivyo, inaonekana, kama Isaya anaiangalia kwa wakati ambapo falme hizo mbili zitarejeshwa. Kutakuwa na watu mmoja wa Mungu.

Wokovu utakuja Yerusalemu. Watakuwa mashahidi ili wokovu hatimaye uende hadi miisho ya dunia. Tulisema pia, basi, kwamba Matendo yanafuata mpango huu huo.

Huanza na wokovu huko Yerusalemu na falme zilizorejeshwa. Inafurahisha, ni nini hufanyika baada ya injili kuondoka Yerusalemu? Moja ya maeneo ya kwanza ambayo mitume walianza kwenda ilikuwa Samaria, ambayo ilikuwa ufalme wa kaskazini wa Israeli. Na kwa hivyo hiyo ni moja ya sababu kwa nini Matendo ya Mitume inataja Samaria, Yerusalemu, Yudea, na Samaria, kwa sababu hiyo ilikuwa sehemu ya ahadi ya Isaya ya urejesho, kwamba falme mbili ambazo ziligawanyika zitarejeshwa kama watu mmoja wa Mungu.

Na kisha wanapaswa kuwa mashahidi wake ili wokovu hatimaye uende hadi miisho ya dunia. Matendo 28 inaisha na injili kwenda Roma kupitia mtume Paulo, mmoja wa wanafunzi wa Yesu. Sasa jambo moja la kuvutia, hii inatusaidia, nadhani hii inatusaidia kuelewa kifungu cha kupendeza ambacho kinanishangaza kila wakati.

Na hiyo ni, mara tu baada ya Matendo 1: 8, unasoma hii, Yesu anawatokea wanafunzi wake na kuwaambia, mtakuwa mashahidi wangu huko Yerusalemu, Yudea, Samaria, hadi miisho ya dunia nitakapomwaga Roho yangu juu yenu, tena kwa kutimiza Isaya. Na kisha Matendo sura ya 1 inaisha na hadithi hii ya kuvutia, kuanzia mstari wa 15, bado niko katika sura ya 1, hii ni mwanzoni mwa kitabu. Katika siku hizo, Petro alisimama kati ya Wakristo, waumini, na kusema, marafiki, maandiko yalipaswa kutimizwa ambayo Roho Mtakatifu kupitia Daudi alitabiri kuhusu Yuda ambaye alikua kiongozi kwa wale waliomkamata Yesu.

Sasa hii inakurudisha kwenye injili. Kila mtu anakumbuka kwamba kabla tu ya Yesu kusulubiwa na kuuawa, mmoja wa wanafunzi wake kumi na wawili, Yuda, alimsaliti Yesu na kimsingi sio mmoja wa wale kumi na wawili. Kwa hivyo, shida ni kwamba, sasa umebaki na wanafunzi kumi na moja.

Na kwa hivyo, Matendo sura ya 1 inaisha na watu kuchagua mwanafunzi mmoja zaidi. Kwa mfano, inasema kwamba kwa kweli walipiga kura na kura zilitua kwa mtu fulani aitwaye Matthias na alikuwa mwanafunzi namba kumi na mbili. Kwa hivyo, mstari wa 26 wa sura ya 1 unaisha, na wakawapigia kura na kura ikamwangukia Mathayo na akaongezwa kwa mitume kumi na moja.

Kwa hivyo sasa una kumi na mbili tena. Sasa ni nini umuhimu wa hadithi hiyo? Kwa nini walihitaji kuwa na, namaanisha, kwanza kabisa, unaweza kuuliza, vizuri, kwa nini haitoshi kumi na moja? Namaanisha, hakika, haswa kwa kuwa Yuda alikuwa mtu mbaya, kwa hivyo Yesu angeweza kutimiza kusudi lake na kumi na moja. Kwa nini nyingine ilikuwa muhimu? Kwa nini Luka alihitaji kurekodi hilo? Ni nini kinachoendelea katika Luka akisisitiza ukweli kwamba mtume wa kumi na mbili aliongezwa? Tena, Yesu alichagua mitume kumi na wawili katika Injili, mmoja wao, Yuda, aliasi.

Kwa hivyo, unaishia na kumi na moja mwanzoni mwa Matendo. Kuna mitume kumi na moja tu, na sasa Matendo, mwandishi wa Matendo, anasisitiza kwamba mtume huyo wa kumi na mbili aliongezwa. Unafikiri sababu ya hiyo ni nini? Hiyo ndiyo saizi bora ya kikundi kidogo, au nini kinaendelea? Tena, ni nini umuhimu wa nambari kumi na mbili? Kwa nini Yesu alichagua mitume kumi na wawili hapo kwanza? Ndio, mitume kumi na wawili waliwakilisha makabila kumi na mawili ya Israeli.

Kwa kukusanya mitume kumi na wawili, kile Yesu alikuwa akifanya ni kusema, kwamba hawa ni watu wapya wa Mungu. Watu wapya wa Mungu hawazunguki tena taifa la Israeli na makabila kumi na mawili, lakini watu wapya wa Mungu, pamoja na

Israeli, sasa wanategemea Yesu na mitume wake. Ndiyo maana anachagua kumi na wawili, ili kuonyesha hawa ni watu wapya wa Mungu, ambao wataleta utimilifu wa nia ya kweli ya Mungu kwa Israeli.

Kwa hivyo kwa nini katika Matendo una mtume wa kumi na mbili? Hapana, sidhani, nadhani, kwa kweli, Paul anafanya. Tutaona baadaye, Paulo anafikiria kwamba yeye, anaonekana kufikiria kuwa yeye ni aina ya nyongeza ya wale kumi na wawili, lakini ninachukulia kwamba Mathayo hapa, alikuwa wa asili, mmoja wa mitume kumi na wawili wa asili. Alitakiwa kuwa, ndio.

Hilo ni swali zuri sana. Kwa hivyo ndio, hiyo ni hatua nzuri. Hili sio kosa kwamba, oh whoops, tulipata mtu mbaya, wacha tujaribu tena, na kisha wakampata Paul.

Paulo mwenyewe katika barua zake anaonekana kufikiria kwamba yeye ni nyongeza ya wale kumi na wawili. Kwa hivyo, ninachukua kuwa hii ni halali, na hii ilitakiwa kutokea. Lakini angalia, kwamba sehemu ya ahadi ya Isaya ya urejesho ni urejesho wa watu wa Mungu.

Kwa hivyo, kwa kuchagua mtume wa kumi na mbili, ni kana kwamba mwandishi wa Matendo anataka kuweka wazi kwamba sasa Israeli inarejeshwa. Watu wa Mungu wanarejeshwa kwa kuchagua mtume wa kumi na mbili. Na kumbuka, mitume wanawakilisha makabila kumi na mawili ya Israeli.

Kwa hivyo, ni muhimu kwa Matendo, kwa mwandishi wa Matendo kujumuisha hadithi hii kwa sababu, tena, anaonyesha unabii ambao Isaya alitoa unakuja kutimizwa na mataifa yanarejeshwa, taifa la Israeli linarejeshwa kupitia uchaguzi wa mtume wa kumi na mbili. Kwa hivyo ilibidi kuwe na kumi na wawili kwa sababu mitume kumi na wawili wanalingana na makabila kumi na mawili ya Israeli. Kwa hivyo tena, kinachoendelea katika Matendo ni kusema ahadi, ahadi ya Isaya ya urejesho ambayo huanza na makabila ya Israeli kurejeshwa sasa inatimizwa, lakini sio kupitia Israeli ya kitaifa, lakini sasa kupitia watu hawa wapya wa Mungu waliojengwa juu ya sio makabila kumi na mawili yaliyorejeshwa, lakini mitume kumi na wawili wa Yesu Kristo.

Kwa hivyo, unaona, watu wapya wa Mungu wanaundwa ambao wanavuka mipaka ya kitaifa. Watu wapya wa Mungu wanaundwa ambao haategemei utambulisho wa Kiyahudi au utii kwa sheria, lakini inategemea tu imani katika nafsi ya Yesu Kristo. Na, tena, mwandishi wa Matendo anaonyesha kwamba kwa kuwa na kanisa kumchagua mtume wa kumi na mbili.

Kwa hivyo sasa makabila kumi na mawili, falme zilizorejeshwa kutoka kwa Isaya sasa zinafanyika na mtume wa kumi na mbili akichaguliwa kama, tena, msingi wa watu hawa wapya wa Mungu ambao sasa utatimiza kusudi ambalo Mungu alikusudia kwa watu wake Israeli. Lakini tena, watu wa Mungu ambao ni pamoja na Israeli, lakini sio

tu kwa Israeli, ni pamoja na Mataifa kwa sababu sasa sababu inayofafanua sio tena utambulisho wa kitaifa au kushika sheria. Sababu inayofafanua ni imani katika Yesu Kristo.

Na ikiwa ndivyo ilivyo, basi Mataifa na Wayahudi wanaweza kuwa sehemu ya watu hawa wapya wa Mungu ambao umejengwa juu ya mitume kumi na wawili, sio makabila kumi na mawili ya Israeli. Sawa, idadi tu ya maandishi muhimu. Ninataka kuzingatia tatu tu kati yao, ingawa tutaangalia vitu vingine kadhaa pia ambavyo ni vya kipekee kwa Matendo.

Lakini ya kwanza ni Matendo sura ya 2, ambayo inarekodi kumwagika kwa Roho Mtakatifu juu ya watu wa Mungu ambao wamekusanyika Yerusalemu. Lakini ufunguo hapa ni kwamba tukio hili limeunganishwa wazi, tena, na Agano la Kale. Kwa maneno mengine, hii sio, hata hivyo inaweza kuwa isiyotarajiwa, haikuwa tukio la kipekee ambalo halijawahi kutokea.

Ilitarajiwa katika Agano la Kale. Kwa sababu wakati Petro analazimika kusimama na kutetea kile kinachoendelea, inasema baadhi ya watazamaji walidhani walikuwa wamelewa kwa sababu watu walikuwa wamejazwa na Roho Mtakatifu na sasa walikuwa wakisema kwa lugha, na watazamaji walidhani walikuwa wamelewa. Kwa hivyo, Petro lazima aamke na kuelezea kile kinachotokea, na anaelezea kwa kuiunganisha na Agano la Kale.

Mmoja wa manabii, Yoeli, anaonyesha kwamba kile kinachotokea sio chini ya kile Agano la Kale lilitabiri na kutarajia. Hiyo ni, tena, kwamba Agano la Kale lilitarajia, kama kitabu cha Isaya kilifanya, na Ezekieli, Yereimia, na manabii wengine wengi, kwamba siku moja Mungu angewarejesha watu wake na kumwaga Roho wake na kuanzisha agano jipya nao. Sasa Petro anaweka wazi, na mwandishi wa Matendo, kwamba hii inafanyika na Roho Mtakatifu akimiminwa juu ya wafuasi wa Yesu huko Yerusalemu.

Kwa hivyo, wazo la Roho Mtakatifu kuja juu ya watu wa Mungu sio jambo la kipekee la kanisa. Hili sio jambo ambalo ni la kanisa tu, au kwamba mwandishi wa Matendo, ni mpya kwake, lakini ni wazi utimilifu wa kile kilichotarajiwa katika Agano la Kale. Kwa hivyo, hii, Roho Mtakatifu akimwagika juu ya watu wa Mungu katika Matendo 2, ni sehemu tu ya utimilifu wa agano jipya.

Kumbuka manabii walitarajia siku ambayo Mungu angefanya agano jipya na watu wake. Agano la kale lilishindwa kwa sababu Israeli hawakutii na hawakuitunza. Kwa hivyo, Mungu angeanzisha agano jipya, na sehemu ya agano hilo jipya itakuwa kwamba Mungu angemwaga Roho wake juu ya watu wake.

Hiyo sasa inafanyika katika Matendo sura ya 2. Kwa hivyo, Matendo 2 ni maandishi muhimu sana kwa sababu ni utimilifu, sio tu wa kile Yesu aliahidi, kumbuka nyuma

katika sura ya 1 mstari wa 8, watapokea Roho Mtakatifu au nguvu kutoka juu wakati watakapopokea Roho. Kwa hivyo, sio tu utimilifu wa maneno ya Yesu, lakini pia ni utimilifu wa Agano la Kale. Kwa hivyo, kwa sababu hiyo, Matendo 2 ni muhimu sana.

Huu ni mwanzo wa urejesho na wokovu ambao uliahidiwa katika manabii wa Agano la Kale. Andiko lingine muhimu ni Matendo sura ya 10, na tunaruka mbele sura kadhaa, lakini Matendo sura ya 10. Hii ni, nitaanza kusoma hadithi, sitasoma jambo lote, lakini hii ni hadithi ya jemadari ambaye alikuwa mwanajeshi wa Kirumi, na kwa hivyo alikuwa mtu wa mataifa, sio Myahudi, na jina lake lilikuwa Kornelio.

Na kwa hivyo, inasema, huko Kaisaria, kulikuwa na mtu mmoja aliyeitwa Kornelio, jemadari wa kikundi cha Italia, kama ilivyoitwa. Alikuwa mtu mcha Mungu ambaye alimcha Mungu. Kulikuwa na jamii ya watu katika karne ya kwanza, pamoja na Wayahudi na Mataifa, wanaojulikana kama waamcha Mungu.

Na kwa hivyo, hapa kuna mmoja wa wale wanaomcha Mungu. Alikuwa mtu mcha Mungu ambaye alimcha Mungu pamoja na nyumba yake yote. Alitoa sadaka kwa ukarimu kwa watu na aliomba kwa Mungu kila wakati.

Alasiri moja karibu saa tatu, alipata maono ambayo aliona wazi malaika wa Mungu akiingia na kumwambia, Kornelio. Alimtazama kwa hofu na kusema, Ni nini, Bwana? Malaika akajibu, Sala zako na sadaka zako zimepanda kama ukumbusho mbele za Mungu. Sasa tuma watu Yopa kwa ajili ya Simoni fulani, anayeitwa Petro, anakaa kwa Simoni Petro, fundi ngozi, ambaye nyumba yake iko kando ya bahari.

Malaika aliyesema naye alipoondoka, aliwaita watumwa wake wawili na askari mcha Mungu kutoka katika safu ya wale waliomtumikia, na baada ya kuwaambia kila kitu, akawatuma Yopa. Kwa hivyo hapo ndipo Peter anapaswa kuwa. Karibu saa sita mchana siku iliyofuata, walipokuwa safarini na kukaribia mji, Petro alipanda juu ya paa la nyumba yake kuomba.

Alipata njaa na alitaka chakula, na wakati kilikuwa kikitayarishwa, chakula chake kilikuwa kikitayarishwa, alianguka katika ndoto. Sasa kile ninachochukulia hii kumaanisha, maono labda ni uzoefu wa aina ya maono, kama vile mwandishi wa Ufunuo alivyokuwa. Mwandishi wa Ufunuo yuko katika Roho na kwa kweli anapanda mbinguni na kuona maono haya.

Tutazungumza zaidi juu ya Ufunuo, ni wazi, lakini hiyo ndiyo aina ya maono ambayo yanaendelea hapa. Aliona mbingu ikiwa wazi na kitu kama shuka kubwa kikishuka, kikishushwa chini na pembe zake nne. Katika karatasi hii kulikuwa na kila aina ya viumbe wenye miguu minne na reptilia na ndege wa angani.

Kisha akasikia sauti ikisema, Inuka, Petro, uwaue hawa na ule. Lakini Petro akasema, Sivyoy, Bwana, kwa maana sijawahi kula kitu chochote kichafu au najisi. Sauti

ikamwambia tena mara ya pili, Kile ambacho Mungu amekisafisha, usifanye najisi au najisi.

Hii ilitokea mara tatu, na kisha jambo hilo likachukuliwa mbinguni ghafla. Sasa nini kinaendelea hapa? Maono ambayo Petro anayo ni ya karatasi ambayo ina wanyama hawa wote ambao walitangazwa kuwa najisi kulingana na sheria ya Agano la Kale. Na sasa, katika maono, Petro anaona hii na kusikia sauti kutoka mbinguni, labda sauti ya Mungu au ya kimungu, ikisema kwamba sasa wanyama hawa ambao chini ya sheria ya Agano la Kale walitangazwa kuwa najisi sasa ni safi.

Hiyo ni, uko huru kula. Madhumuni ya hii ni nini? Nini kinaendelea hapa? Tena, una mambo mawili tofauti yanayoendelea. Kwa upande mmoja, una Kornelio, ambaye ni jemadari wa Mataifa, na anatuma watu kwenda Yopa ambapo Petro yuko.

Na kisha una hadithi hii juu ya Petro kuwa na maono haya, na maono ya wanyama hawa ambao chini ya sheria ya Agano la Kale, Agano la Musa, walitangazwa kuwa najisi, na sasa wametangazwa kuwa safi. Nini kinaendelea hapa? Je, hii ni kweli juu ya tu, unajua, kukidhi njaa ya Peter? Hadithi hizi mbili zinaunganishwaje? Tena, hadithi ya jemadari huyu wa Mataifa, na kisha hadithi ya Petro, mmoja wa mitume wa Yesu, ambaye ana maono haya ya chakula ambayo sasa Mungu anatangaza kuwa safi. Ndio? Sawa, kwa hivyo hii, ndio, uko sahihi kwa kutaja Mataifa kwa sababu kinachoendelea hapa sio tu tamko juu ya wanyama, bali pia kwa Mataifa pia.

Kwa hivyo, Petro anaonyeshwa kwamba sheria, sheria ya Agano la Kale ambayo ilikutofautisha katika Mataifa haiwezi tena kutekeleza jukumu hilo. Sasa injili inaweza kwenda kwa Mataifa na pia Wayahudi. Kwa hivyo, kwa kuwa na maono haya wakati huo, akisema chakula chote sasa ni safi, ni kana kwamba Mungu pia anasema sasa Mataifa ni safi pia, na sasa wanaweza kukubalika kama washiriki sawa wa watu wa Mungu.

Hiyo inaonyeshwa kwa kumwonyesha Petro kwamba sheria ya Agano la Kale haigawanyi tena kati ya Myahudi na Mataifa. Kwa maana fulani, imefutwa, na imeletwa katika Kristo. Tena, unafikiria juu yake, sheria za chakula, sheria za chakula katika Agano la Kale ambazo zilikataza Wayahudi kula aina fulani za chakula au aina fulani za nyama, moja ya kazi za hizo ilikuwa ilifanya kazi kama alama ya utambulisho kutofautisha Wayahudi kutoka mataifa mengine, Wayahudi kutoka mataifa mengine.

Zaidi ya hayo, fikiria juu yake, katika kanisa la kwanza, kanisa la kwanza ambapo tofauti kati ya Myahudi na Mataifa mara nyingi ingeonekana zaidi, tena, fikiria juu yake, kanisa litaanza kuenea kutoka Yerusalemu hadi Yudea, Samaria, na hadi miisho ya dunia. Kwa maneno mengine, kanisa litaanza kuwa Mataifa. Sasa, kama kanisa linavyofanya hivyo, moja ya maeneo na moja ya nyakati ambapo tofauti kati ya Myahudi na Mataifa ingekuwa kali zaidi ni wakati walipoketi na kula chakula, kwa

sababu Wayahudi wangekatazwa kula aina fulani za chakula na nyama, kulingana na sheria ya Agano la Kale, ambapo Mataifa hawakuwa na wasiwasi kama huo.

Kwa hivyo tena, kile maono haya yanafanya ni kuonyesha kwa Petro kwamba sasa, pamoja na kuja kwa Kristo na matukio haya yote ambayo yametokea kwa kumwagika kwa Roho Mtakatifu, na kwa kuja kwa Kristo, sasa Mataifa wanatangazwa kuwa safi, na sasa Mataifa wanaweza kuwa watu wa Mungu kwa usawa na Wayahudi. Na kwa hivyo, sheria za chakula hazitumiki tena, hazitoi tena tofauti hizi kati ya Myahudi na Mataifa. Na Petro anaweza kujisikia huru kula, anaweza kukaa chini na kula pamoja nao, anaweza kuwakaribisha, anaweza kuwahubiria na kuwakaribisha kama watu wa kweli wa Mungu.

Kwa hivyo, sura ya 10 ina jukumu muhimu sana katika ukuzaji wa kitabu cha Matendo. Tena, kusudi la Matendo ni kuonyesha jinsi injili inavyoanza, kwamba Mungu mwanzoni, katika mipaka iliyopunguzwa ya Kiyahudi, huanza kuenea na kukumbatia watu wa urithi mdogo na mdogo wa Kiyahudi, ambayo ni, Mataifa zaidi hadi ifike mwisho wa dunia. Hiyo inapotokea, tena, utakabiliwa na shida kama hizi.

Kumbuka swali ambalo Wayahudi wengi walikuwa wakiuliza, watu wa kweli wa Mungu ni akina nani? Inamaanisha nini kuwa watu wa Mungu? Kweli, inamaanisha kwamba ninaishi maisha kama Myahudi, ninakubali sheria ya Musa, kwa wanaume ambayo ilimaanisha kutahiriwa, kwa kila mtu ambayo ilimaanisha kushika sheria za chakula, kushika Sabato, nk. Na kwa hivyo, swali ni kwamba, kanisa linapozidi kuwa la Mataifa zaidi, yaani, watu ambao hawajafanya hivyo, hawashiki sheria, ni nini kinachohitajika kwao? Je, ni lazima washike sheria ili wawe watu wa Mungu? Na kwa hivyo, maono haya ni ukumbusho kwa watu, kwa Petro, hapana, sheria haina tena jukumu katika kufafanua watu wa Mungu ni akina nani. Alama zinazojulikana za utambulisho wa Kiyahudi, kama vile tohara, kula nyama fulani, na kushika Sabato, hazina tena jukumu katika kufafanua watu wa Mungu ni akina nani.

Na hilo ndilo kusudi la maono haya ambayo Petro anayo. Katika kutangaza vyakula vyote kuwa safi, sheria haina tena jukumu katika kuamua watu wa Mungu ni akina nani. Lakini sasa Mataifa ni safi pia na wanaweza kukubalika kama watu wa kweli wa Mungu.

Maandishi muhimu yanayofuata katika Matendo ni Mtaguso unaojulikana wa Yerusalemu. Kwa kweli, hii inaweza kuwa moja wapo ya zaidi, inaweza kuwa maandishi muhimu zaidi katika kitabu cha Matendo. Na nataka ujue tarehe hii, AD 70, samahani, nilipata tarehe isiyofaa huko.

Hiyo ilikuwa kitu kingine. Unahitaji kujua AD 70, kwa sababu hapo ndipo hekalu lilipoharibiwa. Sina hakika jinsi nilivyopata hiyo huko.

Lakini hata hivyo, Baraza la Yerusalemu linaweza kuunganisha hilo na Matendo sura ya 15. Sasa kilicho muhimu juu ya Mtaguso wa Yerusalemu, tena, ni swali hili juu ya kile kinachohitajika kuwa watu wa kweli wa Mungu. Watu wa kweli wa Mungu ni akina nani? Je, sheria ya Musa, katika utunzaji wa sheria ya Musa, na kuishi maisha kama Myahudi ni muhimu kwa kuwa watu wa Mungu? Na tena, haswa kwa wanaume, hiyo ingemaanisha tohara kama ishara ya agano ambalo Mungu alimpa Ibrahimu na Musa, ishara ya kuwa wa watu wa agano la Mungu.

Kwa hivyo hilo ndilo suala ambalo, tena, suala lile lile ambalo lilikuwa likishughulikiwa katika sura ya 10, lakini sasa linafikia kichwa ili kanisa la kwanza liite aina ya baraza la kwanza ambapo watajadili hili na, kwa maana, kutoa uamuzi. Hiyo ni, watu wa kweli wa Mungu ni akina nani? Ni nini kinachohitajika kuwa wa watu wa Mungu? Na shida ni kwamba, unapoanza kusoma Matendo sura ya 15, hivi ndivyo inavyoanza. Kisha watu fulani walishuka kutoka Yudea na walikuwa wakiwafundisha Wakristo wengine, kwamba isipokutahiriwa kulingana na desturi ya Musa, huwezi kuokolewa.

Kwa hivyo hiyo ilikuwa aina ya suala, ni tohara. Na tena, suala halikuwa tohara tu kwa wanaume. Hiyo ilikuwa ishara tu kwamba ulipitisha sheria yote ya Musa na kwamba ungetii sheria ya Musa.

Kwa hivyo, swali ni je, je, utii kwa sheria ya Musa ni muhimu kuwa wa watu wa Mungu na kuokolewa? Baada ya Paulo na Barnaba kuwa na ugomvi mdogo na mabishano nao, Paulo na Barnaba na wengine waliteuliwa kwenda Yerusalemu kujadili swali hili na mitume na wazee. Kwa hiyo, waliendelea na njia yao ya kanisa, samahani, na walitumwa njiani na kanisa, na walipokuwa wakipitia Foinike na Samaria, waliripoti uongofu wa Mataifa na kuleta furaha kubwa kwa waumini wote. Walipofika Yerusalemu, walikaribishwa na kanisa na mitume na wazee, na wakasimulia yote ambayo Mungu alikuwa amewafanyia.

Lakini baadhi ya waumini ambao walikuwa wa madhehebu ya Mafarisayo walisimama na kusema, ni muhimu kwao kutahiriwa ili kuzishika sheria ya Musa. Kwa hivyo tena, wanasikia ripoti hizi za Mataifa yote, kama vile Kornelio, kuja kwa Kristo na kuitikia injili, tena, kutoka kwa Mathayo, Marko, Luka, na Yohana, na injili ambayo mitume walikuwa wakihubiri. Na Mafarisayo walikuwa wakisema, sawa, hiyo haitoshi.

Lazima pia, kwa mujibu wa sheria ya Agano la Kale, lazima pia wajisalimishe kwa sheria ya Musa. Tena, kwa wanaume wanaofanyiwa tohara, kwa kila mtu, Sabato, sheria za chakula, na sheria zingine ziliweka wazi mtu kama Myahudi kama wa watu wa Mungu. Na kwa sababu hiyo, Baraza la Yerusalemu, ambalo ndilo linaloitwa Baraza la Yerusalemu, hukutana pamoja na kimsingi kutoa uamuzi juu ya hili.

Ingawa, tena, kanisa halikuamka siku iliyofuata na kila kitu kilikuwa sawa. Bado ilichukua muda kwa hili kufanyiwa kazi. Na baadaye, katika kitabu cha Wagalatia,

moja ya barua za Paulo kwa Wagalatia, tutaona hata kwamba Petro hakutekeleza wakati wote, kwamba Petro hata alitenda kinyume na uamuzi wa Baraza la Yerusalemu.

Lakini jibu la swali, je, watu, hasa Mataifa, lazima Mataifa wajisalimishe kwa sheria ya Musa ili kuwa watu wa Mungu, ili kuokolewa, jibu lililokubaliwa lilikuwa, hapana, hawana. Imani hiyo katika Yesu Kristo ilitosha kumfanya mtu kuwa mshiriki wa kweli wa watu wa Mungu na kwa mtu huyo kuokolewa. Kwa hivyo hilo lilikuwa hitimisho la Baraza la Yerusalemu.

Tena, kanisa halikuamka asubuhi iliyofuata na kila kitu kilikuwa sawa na kila mtu alikubali hiyo na kila kitu kilikwenda sawa tangu wakati huo. Tena, bado kulikuwa na upinzani, kutokuelewana, na mjadala fulani, lakini inaonekana kwamba uamuzi wa Baraza la Yerusalemu ulishinda siku hiyo. Na kwa hiyo, katika kitabu cha Matendo, mwandishi hutumia muda mwingi kuelezea.

Na kama nilivyosema, labda ni tukio muhimu zaidi katika kitabu cha Matendo. Kwa hivyo matokeo yanapaswa kuwa kwamba tukio hili lililotokea katika Matendo 2, pamoja na kumwagika kwa Roho, lilianza kutokea katika maeneo yaliyofuata, eneo la Mataifa. Na kwa hivyo, hitimisho, matokeo ya hii yanapaswa kuwa, vizuri, hayo yalikuwa uzoefu wa kweli.

Yaani, Mataifa basi wanapaswa kupokelewa na kukaribishwa na kukubalika kama watu wa kweli wa Mungu, ingawa hawatii sheria ya Musa, kama vile kutahiriwa, kushika sheria za chakula, n.k. Ndio, hilo ni swali zuri sana. Sitaki kupita, sitaki kupuuza swali hilo, lakini nataka kutumia muda mwingi kuzungumza juu ya hilo tunapofika kwa Wagalatia, kwa sababu ya suala hilo hilo.

Lakini hilo ni swali zuri sana. Je, kuna sehemu fulani za sheria? Namaanisha, je, Yesu alikusudia sheria yote iwekwe kando? Kulikuwa na sehemu fulani ambazo watu bado walitii? Wakristo wengine wametofautisha kati ya sheria ya maadili na sherehe. Sheria ambayo ilikuwa ya sherehe, inayohusu dhabihu na tohara, sheria za chakula, n.k., ziliwekwa kando.

Sheria ya maadili, kama vile usiue, usiue, n.k., hiyo bado ni ya lazima. Ninataka kurudi kwenye suala hilo tunapofika kwenye kitabu cha Wagalatia kwa sababu nadhani kinazungumza wazi sana juu ya jukumu la sheria katika maisha ya watu wa Mungu. Hilo ni swali zuri sana.

Kumbuka, pia, kurudi kwa Mathayo, ikiwa unakumbuka wakati tulizungumza juu ya Mahubiri ya Mlimani, Mahubiri ya Mlimani katika Mathayo 5 huanza na kauli ya Yesu. Anasema, sikuja kukomesha sheria, bali kuitimiza. Na kile Yesu alimaanisha, kumbuka sio kwamba alikuja kutii kikamilifu, ingawa ninakubali alifanya hivyo, lakini Yesu kimsingi anasema kwamba mimi ndiye sheria ilielekeza.

Maisha yangu, huduma, na mafundisho yangu ndio sheria ilielekeza kweli. Na hiyo inazua swali ambalo, tena, nadhani Wagalatia watasaidia kujibu pia, ambayo labda iliwakasirisha Wayahudi wengi pia. Kweli, ikiwa Mataifa sio lazima wajisalimishe kwa sheria ya Musa, basi ni nini kinachojumuisha mwongozo wao wa maadili? Au ni kiwango gani cha utii, ikiwa hawana sheria ya Musa ya kuwaongoza? Na kitabu cha Wagalatia kitajibu hilo pia.

Kwa hivyo, nataka kuleta swali hilo, ni sehemu gani ya sheria, ya sheria ya Agano la Kale, ikiwa ipo, tunapaswa kutii? Je, kuna yoyote kati yake ambayo bado inatumika au inalazima? Au sehemu zake bado zinafunga na sehemu zingine hazifungi? Na ikiwa ni hivyo, tunaamua je hilo? Hilo ni swali zuri sana. Nitabishana tunapofika huko kwamba, kulingana na Paulo, nadhani sheria nzima ya Musa hailazimishi tena Wakristo. Nadhani yuko wazi.

Lakini pia yuko wazi kwamba hiyo haimaanishi kwamba tunaweza kufanya chochote tunachotaka na kwamba hatuko chini ya amri yoyote, na haimaanishi kwamba hatuna mwongozo wowote wa maadili, na Paulo atashughulikia suala hilo pia. Swali zuri sana. Sawa, hizo ndizo kuu tatu... Ninataka kuangalia mambo mengine kadhaa ya kipekee kuhusu Matendo, lakini maswali yoyote juu ya yoyote ya maandishi haya? Jambo lingine ninalotaka kutaja ni kwamba, kile kinachotokea katika Matendo sura ya 2 kwa kweli hufanyika, yaani, Roho Mtakatifu akimwagika, watu wakisema kwa lugha, na kadhalika, hii inarudiwa mara nyingi katika Matendo.

Tena, kana kwamba mwandishi anataka kusema, kwamba kile kilichotokea Yerusalemu kwa mitume wa Yesu na wafuasi wengine sasa kinaiga, lakini injili inapohamia nje ya eneo la Kiyahudi hadi maeneo madogo na madogo ya Kiyahudi, katika maeneo zaidi ya Mataifa zaidi. Kwa hivyo, kile kilichotokea kwa Wayahudi katika Matendo 2 kinarudiwa na Mataifa mara kadhaa zaidi katika kitabu cha Matendo. Mara nyingi una wazo kwamba hitimisho pekee ni kwamba watu wa Mataifa lazima wawe watu wa kweli wa Mungu kwa sababu jambo lile lile linalowapata ni kile kilichotokea katika Matendo 2 kwa mitume wa Yesu na wafuasi wa karibu.

Kwa hivyo, Mataifa lazima wawe watu wa Mungu pia, kwa sababu jambo lile lile linawatokea. Sawa, vipengele viwili vya kitabu cha Matendo ambayo ninataka kuzingatia ni yale ambayo mara nyingi huitwa safari za kimisionari au safari za Paulo ambazo zinachukua sehemu kubwa ya kitabu cha Matendo, na ninatarajia unakili ramani hii yote. La.

Utani tu. Nataka tu kukuonyesha, nataka tu kuonyesha jinsi kitabu cha Matendo, hata safari za umishonari za Paulo, zinavyolingana na aina hii ya muundo wa kuzingatia wa Matendo. Kwa hivyo hapa unayo Yerusalemu, aina ya mahali pa kuanzia, na mstari huu mwekundu wenye nukta, ambao huwezi kuuona vizuri sana,

ni safari ya kwanza ya umishonari ya Paulo, na unaweza kuona sio pana sana, lakini inaingia wazi katika eneo la Mataifa.

Kwa hivyo, hapa kuna nchi ya Palestina na Yerusalemu, na kwa hivyo safari ya kwanza ya umishonari ya Paulo inampeleka katika eneo la Mataifa. Mstari huu wa zambarau, basi, unawakilisha safari ya pili ya umishonari ya Paulo, kwa hivyo kuna tatu kati yao katika Matendo. Safari ya pili ya umishonari, kama unavyoona, inampeleka Ugiriki na hata kuondolewa zaidi kutoka Yerusalemu, na kisha safari ya tatu ya umishonari katika aina hii ya kijani kibichi, na mstari huu wa kijani kibichi, pia inampeleka kwenye baadhi ya maeneo yale yale, lakini ni wazi hii inalingana na mfano wa Matendo ambapo injili sasa inaenea mbali zaidi ya Yerusalemu ili kukumbatia watu ambao si Wayahudi hata kidogo.

Na kisha hatimaye, mstari huu wa machungwa unaishia na Paulo huko Roma, ambapo kitabu cha Matendo kinaishia. Na kumekuwa na maswali mengi kuhusiana na hii. Wengine wamejiuliza kwa nini Matendo ya Mitume yanaishia na Paulo huko Roma.

Labda kwa sababu hiyo ndiyo yote ambayo Matendo yanahitaji kufanya. Inahitaji tu kuonyesha kwamba Paulo alifika Roma ili kuonyesha kwamba utimilifu wa Isaya, kwamba injili ingefikia miisho ya dunia, imefanyika na Paulo kufika Roma. Sasa kwa kuwa hiyo inatokea, Matendo yanamaliza masimulizi yake hapo hapo.

Kwa hivyo, hii inakuonyesha tu aina ya kiwango cha safari za Paulo na sehemu kubwa ya kitabu cha Matendo. Sehemu kubwa ya kitabu cha Matendo, nadhani sura ya 9 inaanza uongofu wa Paulo. Sehemu kubwa ya kitabu cha Matendo inazingatia Paulo na safari zake.

Acha niseme mambo mawili juu yao. Nambari ya kwanza ni kwamba kwa maana, hizi labda sio safari zilizoandikwa sio sahihi kabisa kwa sababu picha sio sana ya Paul akisafiri tu na anaishia kurudi nyumbani, ingawa hiyo ni sehemu yake. Lakini unaposoma Matendo kwa uangalifu, utaona kwamba kwa kweli alikaa katika idadi ya miji hii kwa hadi mwaka mmoja na nusu au miaka miwili.

Kwa hivyo, angenunua nyumba na kuishi, hata kuanzisha biashara na kukaa kwa muda katika baadhi ya miji hii. Wakati mwingine, miji mingine aliyokuwa nayo ilikuwa fupi zaidi. Moja ya miji ambayo tutazungumzia baadaye kuhusiana na moja ya barua za Paulo ni kwamba alifukuzwa na umati wa lynch kwa sababu walikuwa wamemkasirikia.

Lakini kimsingi, falsafa ya Paulo ilikuwa kwenda katika moja ya miji hii na angekaa kwa muda mrefu kama ilivyohitajika kuanzisha jamii mpya, kanisa, na kisha angehamia nyingine. Kwa hivyo, labda sio safari zilizo na lebo bora, lakini labda hakuna neno bora, kwa hivyo hilo ndilo tutakalotumia. Jambo la pili kuzingatia juu ya

safari hizi ni miji mingi ambayo Paulo anatembelea katika safari hizi ni miji ambayo Paulo ataandika barua ambazo tunapata katika Agano Jipya.

Kama tulivyosema, kitabu cha Matendo hutoa daraja la ajabu kati ya Injili na Agano Jipya lote. Kwa hivyo, tuna Paulo akitembelea miji kama Efeso na tunamfanya akitembelea miji kama Korintho na miji mingine kadhaa. Huko Thesalonike, tuna Paulo akitembelea miji ambayo inaishia kurejelewa katika barua za Paulo baadaye katika Agano Jipya.

Kwa hivyo tena, Matendo hutoa aina ya utangulizi wa Agano Jipya katika njia zingine. Kama tulivyosema, pia inaleta vipengele vingine muhimu kama Petro, tuna barua za Petro, kwa hivyo takwimu zingine muhimu unazopata katika Agano Jipya pia. Mada nyingine muhimu ni jukumu la Roho Mtakatifu katika Matendo.

Kama vile Luka, tulisema moja ya mada muhimu katika Luka ilikuwa Roho Mtakatifu, na hiyo inachukuliwa katika Matendo pia, isipokuwa sasa na Matendo, kuna mambo mawili ya kutambua. Kwanza kabisa, Roho Mtakatifu katika Matendo ana jukumu katika kupanga matukio kadhaa katika kitabu cha Matendo, kupanga na kuleta watu katika maeneo fulani. Kwa hivyo, Roho Mtakatifu ana jukumu kubwa sana katika kile kinachoendelea katika kitabu, kwa kiwango ambacho wengine wanapendekeza kwamba neno bora la kitabu sio Matendo ya Mtume, lakini Matendo ya Roho Mtakatifu.

Kunaweza kuwa na ukweli fulani kwa hilo. Lakini pili, kama tulivyokwisha sema, kutajwa kwa Roho Mtakatifu katika Matendo yote daima kunapaswa kueleweka kama uwepo wa agano jipya Roho Mtakatifu ambaye aliahidiwa katika Agano la Kale. Kwa hivyo, kumbuka, uwepo wa Roho Mtakatifu katika Matendo sio kitu kipya kabisa au kitu ambacho ni cha Kikristo, lakini badala yake, ni kitu, uwepo wa Roho Mtakatifu ambao uliahidiwa na kutabiriwa katika Agano la Kale kuhusiana na agano jipya linalokuja ambalo Mungu siku moja atarejesha au kutekeleza na watu wake.

Sasa kwa uwepo wa Roho Mtakatifu katika Matendo, agano jipya tayari limetimizwa. Jambo moja zaidi la kusema juu ya Matendo, ambayo ni Matendo yanazua maswali kadhaa kuhusu jinsi tunavyoisoma. Huo ndio umuhimu wake.

Kwa hivyo, ni nini muhimu sana kuhusu kitabu cha Matendo? Na tunapaswa kuisomaje? Na haswa, tunaitumiaje? Na ninachofikiria ni, tunafanyaje, tunapopitia kitabu cha Matendo, tunafanya nini na vifungu hivi vinavyoonyesha ishara na maajabu ya miujiza yanayofanyika? Kwa mfano, katika Matendo sura ya 2, inaonekana kama kila mtu aliyepo anazungumza kwa lugha. Na swali ni, je, haya, unaposoma Matendo na kusoma vitu kama hivi, tunapaswa kusomaje hii na kutumia hii? Je, tunapaswa kuchukua haya kama ya kawaida? Kwa uzoefu wetu leo? Au kwa njia nyingine? Na kwa mfano, kama mfano wa hiyo, nataka kusoma Matendo sura ya 8. Na tena, injili inapoanza kuenea zaidi ya Yerusalemu, katika sura ya 8, hii ndio

tunasoma. Sasa, wakati mitume huko Yerusalemu waliposikia kwamba Samaria, kwa hivyo hapa kuna injili inayoingia Samaria.

Mitume huko Yerusalemu waliposikia kwamba Samaria imekubali neno la Mungu, waliwatuma Petro na Yohana kwao. Sasa, kumbuka hilo. Inafurahisha, kwa nini walichagua Petro na Yohana? Wote wawili walishuka na kuwaombea, kwa kuwa Wasamaria, ambao walikuwa wamekubali injili, waliomba kwamba wapokee Roho Mtakatifu.

Kwa maana Roho alikuwa bado hajakubali yeyote kati yao, walikuwa wamebatizwa tu katika jina la Bwana Yesu Kristo. Kisha Petro na Yohana wakawawekea mikono yao, nao wakapokea Roho Mtakatifu. Na nitaishia hapo.

Kuna zaidi kwenye hadithi na mambo mengine ya kupendeza yanayoendelea katika sura ya 8, lakini nataka kuishia hapo. Kwa hivyo, tena, injili inapoenea katika Matendo, unaona, kwa mfano, kuanzia na Matendo sura ya 2, Roho Mtakatifu amemwagika, na watu huzungumza kwa lugha kama onyesho kwamba wamepokea Roho Mtakatifu, kama onyesho la kutimiza Agano la Kale, kwamba wokovu wa agano jipya sasa umewajia, na Roho sasa amemwagika, na wanasema kwa lugha, na wakati mwingine mambo haya yote ya kuvutia, ishara na maajabu haya hutokea. Na swali basi linakuwa, tunapaswa kufanya nini juu ya hilo? Namaanisha, tunaposoma kitabu cha Matendo, tunapaswa kukisoma kwa njia ambayo tunaiona kama inaelezea uzoefu wa kawaida, ili tusome kitabu cha Matendo tukitarajia kwamba ndivyo itakavyotokea kwetu, na ndivyo inavyopaswa kutokea? Kwanza kabisa, wacha niseme kitu juu ya kifungu hiki, ishara na maajabu.

Kwanza kabisa, kama nilivyokwisha sema, ishara na maajabu, kama vile lugha na uponyaji na matukio ya miujiza, zinaonekana kufanya kazi kushuhudia uwepo wa Roho Mtakatifu na wokovu huu wa agano jipya. Kwa hivyo kama Roho Mtakatifu anavyomwagika juu ya watu wanapoitikia injili, na hiyo inapoenea katika maeneo anuwai, kidogo na chini ya Wayahudi, ishara na maajabu haya yanaambatana na hiyo, labda kama onyesho kwamba jambo lile lile lililotokea katika Matendo 2 kwa Wayahudi sasa linatokea kwa Mataifa pia. Kwa hivyo, ishara na maajabu haya yanaambatana na kuenea kwa injili inapohamia maeneo ambayo hayajakuwa.

Inaonyeshwa, uwepo wa injili na Roho Mtakatifu unaonyeshwa na ishara na maajabu haya. Jambo lingine, pia, ingawa, ni kwamba pia nina hakika kwamba ishara na maajabu labda, tena, zinarudi kwenye Agano la Kale. Inawakumbuka Waisraeli wakitangatanga jangwani na ishara na maajabu, mambo ya miujiza, kama vile kuvuka Bahari ya Shamu na utoaji wa kimiujiza wa mana, nk, nk.

Mambo hayo yote yaliambatana na watu wa Mungu walipokuwa wakipita jangwani. Kwa hivyo, nadhani pia ishara na maajabu yana asili ya Agano la Kale pia. Lakini swali ni je, je, hizi ni ishara na maajabu, tunaposoma kitabu cha Matendo, tunapaswa

kuchukuliaje matukio haya? Tena, Matendo yamejaa mifano kama tunavyopata katika Matendo sura ya 8. Shida ni kwamba, unaposoma Matendo, haionekani kuwa na uthabiti kila wakati.

Wakati mwingine watu hupokea Roho Mtakatifu mara moja wanapoitikia injili. Wakati mwingine hiyo inaambatana na kusema kwa lugha na ishara zingine za miujiza. Wakati mwingine sivyo.

Katika Matendo sura ya 8, watu wanaitikia injili, lakini hawapokei Roho Mtakatifu mara moja. Kwa hivyo, shida ni kwamba haionekani kuwa na uthabiti mwingi katika Matendo. Kwa maneno mengine, haifanyiki kwa njia ile ile kila wakati.

Kwa hivyo tunajibuje swali hili? Je, Matendo ni ya kawaida au ya maelezo? Hiyo ni, je, Matendo yanaanzisha muundo ambao lazima uwe wa kweli au ambao hutokea kila wakati? Hiyo itakuwa ya kawaida. Je, Matendo yanaelezea kawaida kwamba wakati wowote injili inapoenea au mtu anajibu kwa imani kwa Yesu Kristo, kwamba hii lazima ifanyike? Au ni maelezo? Je, Matendo yanavutiwa zaidi kutoesema hivi ndivyo inavyopaswa kutokea, lakini kusema tu hivi ndivyo ilivyotokea? Inaelezea tu jinsi injili ilivyoenea katika maeneo madogo na madogo ya Kiyahudi. Na ni kwa urahisi, hii ndio ilitokea.

Haijaribu kutupa mfano au muundo wa jinsi inavyopaswa kuwa. Kwa maoni yangu, nashangaa ikiwa sehemu ya jibu sio zote mbili. Ninakubali wakati mwingine napenda kukanyaga uzio ili nisiwe na uamuzi, lakini wakati mwingine nadhani hiyo ni halali, na hapa kuna mfano.

Kwa maneno mengine, nadhani kitabu cha Matendo kinatoa wito kwa watu wa Mungu kutarajia Mungu afanye kazi kwa njia za miujiza wakati injili yake inaenea kwa watu tofauti. Hata hivyo wakati huo huo, Matendo si lazima yatuambie jinsi hiyo inapaswa kuonekana. Na nadhani hiyo ni kawaida kutoka kwa kusoma Matendo.

Tena, ukweli kwamba haifanyiki kwa njia ile ile kila wakati, nadhani Matendo ya Mitume kimsingi inaelezea tu hivi ndivyo injili ilivyoenea kwa maeneo madogo na madogo ya Kiyahudi. Na kwa hivyo, sehemu ya kawaida ni, nadhani ndio, Mungu anafanya na anaweza kufanya kazi kwa njia za miujiza zinazoambatana na kuenea kwa injili yake, lakini sehemu ya maelezo ni, Matendo hayatuambii jinsi hiyo inapaswa kuonekana au jinsi hiyo inapaswa kutokea kila wakati. Ndio sababu, tena, wakati mwingine wakati watu wanaitikia injili, wanazungumza kwa lugha, na wakati mwingine hawakubali.

Katika Matendo 8, watu wanaitikia injili, lakini hawapokei Roho mara moja, wakati katika maeneo mengine, watu hupokea Roho mara moja. Wakati mwingine wanaweka mikono juu yao, wakati mwingine hawafanyi hivyo. Kwa hivyo tena, Matendo yanaelezea kwa maana hiyo.

Haijaribu kutuambia jinsi Roho wa Mungu anapaswa kufanya kazi na kusonga wakati wokovu wa agano jipya unaenea ili kukumbatiwa na watu tofauti. Sasa, kwa kuzingatia hilo, hebu tuangalie Matendo tena. Tunaweza kuelezea nini? Tunaposoma Matendo, tunaweza kueleza kwa nini ilitokea jinsi ilivyotokea? Kwa maneno mengine, tena, agizo kwa kulinganisha na Matendo 2, agizo hilo ni la kipekee.

Watu wameitikia injili, hata wamebatizwa, lakini hawajapokea Roho. Na Petro na Yohana wanapaswa kwenda kwa watu na kuweka mikono yao juu yao ili wapokee Roho. Sasa tena, ikiwa hii haitupi kawaida na kusema hivi ndivyo inavyopaswa kutokea kwa sababu tena, soma maandishi mengine.

Wakati mwingine Roho huja juu ya watu wakati mikono yao haijawekwa juu yao. Wakati mwingine wanazungumza kwa lugha, wakati mwingine haisemi wanazungumza kwa lugha. Lakini tunaweza kuelezea kinachoendelea katika maandishi haya? Kwa nini unafikiria, mambo mawili, unafikiri kwa nini Roho hakuja juu ya Wakristo hawa katika Matendo 8 hadi mitume wawili walipofika huko? Na unadhani kwa nini walikuwa Petro na Yohana na ilibidi waweke mikono yao juu yao? Kwa maneno mengine, unafikiri kwa nini ilitokea jinsi ilivyokuwa hapa katika Matendo 8? Sawa? Sawa, hiyo inavutia sana.

Kwa hivyo hapa kuna mitume wawili wanaogusa kitu ambacho hapo awali kilikuwa najisi, yaani Wasamaria. Usikose hiyo. Wanashuka Samaria.

Wanakwenda Samaria, kwa Wasamaria ambao labda wameitikia Injili. Na sasa wanawagusa kimwili na kuwaweke mikono wakionyesha sasa wanawagusa watu ambao wangezingatiwa kuwa najisi na Wayahudi wengi. Kwa sababu tena, tulizungumza juu ya uhusiano kati ya Wayahudi na Wasamaria haukuwa mzuri.

Wangukuwa, kulingana na Injili ya Luka, walikuwa watu waliotengwa na jamii. Kwa hivyo unafikiri kwa nini ni muhimu kwamba kuja kwa Roho kucheleweshwa hadi Petro na Yohana walipofika huko na waweze kuweka mikono juu yao? Ifikiri. Hawa ni Wasamaria.

Kwa nini hawakupokea Roho mara moja hadi Petro na Yohana, wawili wa muhimu zaidi, wakumbuke jukumu ambalo Petro amecheza katika Injili na sasa katika Matendo, yeye ndiye msemaji ambaye aliinuka katika Matendo 2 na kuelezea kile kilichokuwa kikiendelea. Kwa nini, kumbuka hawa ni Wasamaria, kwa nini hawapokei Roho Mtakatifu hadi Petro na Yohana, mitume wawili wanaojulikana kutoka Yerusalemu, wafike huko na kuwaweke mikono yao? Namaanisha, kwa nini? Tena, hiyo ni muhimu vipi kutoka kwa mtazamo kwamba hawa ni Wasamaria? Ukweli kwamba wao ni Wasamaria, kwa nini hii ilikuwa muhimu? Ni nini kingetokea ikiwa Wasamaria wangepokea Roho Mtakatifu mara tu walipoamini? Na kisha neno linaenea, oh, Wasamaria, Wasamaria hawa wamepokea Roho Mtakatifu pia. Je,

majibu ya watu wengi, Wakristo wengi wa Kiyahudi yangekuwa nini? Ndio, hapana, hiyo sio halali.

Hawa ndio Wasamaria hawa wa kuchukiza. Kwa hivyo, kwa kuchelewesha kuja kwa Roho hadi Petro na Yohana waweze kufika huko na kuwawekea mikono, sasa kuna ushahidi usioplingika. Hakuna mtu anayeweza kubishana na Petro na Yohana ambao waliwawekea mikono na kushuhudia hili kwamba Wasamaria pia wamepokea Roho Mtakatifu.

Kwa hivyo, tena, unaona mambo tofauti yakitokea wakati injili inapoanza kuvuka vizuizi vya rangi na kitamaduni na kuenea kwa maeneo madogo ya Kiyahudi. Katika kesi hii, ilikuwa ni lazima kwa Roho Mtakatifu kuzuiliwa hadi Petro na Yohana waweze kufika huko ili kusiwe na ubishi kwamba Wasamaria hawa wa kuchukiza pia walikuwa watu wa Mungu kweli na walikuwa wamepokea Roho Mtakatifu kwa njia ile ile ambayo Wakristo wa Kiyahudi walivyofanya katika Matendo sura ya 2.

Hii ni Historia na Fasihi ya Agano Jipya ya Dk. Dave Mathewson, Mhadhara wa 13, kitabu cha Matendo.